

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 18 ΜΑΪΟΥ 1935

ΑΡΙΘ. 20

ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

Ἡ κατ' αὐτὰς δημοσιευθεῖσα ἔκθεσις τοῦ εἰσηγητοῦ ἐπὶ τῆς διατυπώσεως τοῦ ἐν τῷ Συντάγματι ἄρθρου περὶ Τύπου πρὸς τὴν Ἑπιτροπὴν Συντάξεως τοῦ Συντάγματος ἔφερεν αὐθις διὰ πολλοστὴν φορὰν τὸ περιλάλητον ζήτημα τῆς δημοσιογραφικῆς ἐλευθερίας εἰς δημοσίαν ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ τύπου συζήτησιν.

Καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου προκειμένου, εἰς αἴνιγμα Σφιγγὸς ἀνάγεται πᾶς λόγος καὶ πᾶσα ἀπόπειρα καθορισμοῦ τῶν ὁρίων τῆς ἐλευθερίας τοῦ γραπτοῦ λόγου, ὃν τρόπον ἀνάγεται εἰς ἄλυτον πρόβλημα ἢ διάγνωσις τῶν ὁρίων, ἢ ἐπέκεινα τῶν ὁποίων ὑπερπήδησις τῆς καλῆς τέχνης μεταβάλλει τὸ καλὸν εἰς ἀνήθικον. Οὕτω, διὰ πᾶσαν ἀπόπειραν χαλινώσεως τῆς ἀκράτου ἐλευθερίας τοῦ τύπου διάτοροι ἀπὸ μιᾶς πλευρᾶς ἀκούονται διαμαρτυρεῖσθαι διὰ τὰ ἀνελεύθερα περιοριστικὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν ἰδεῶν μέτρα, ἐνῶ ἐξ ἄλλης πλευρᾶς τονίζεται ὅτι θὰ ἤρκει τῶν κειμένων νόμων ἢ πιστὴ ἐφαρμογὴ διὰ νὰ περιορισθῇ τὸ μέγα κακόν, τὸ ἐκ τῆς ἀγαλινώτου δημοσιογραφικῆς αὐθαιρεσίας προερχόμενον καὶ ἀνευπολόγιστον βλάβης εἰς τε τὰ ἄτομα καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν πρόξενον γινόμενον.

Ἄλλ' εἰς τὸ γενικὸν τοῦτο τῶν ἡμερῶν αὐτῶν περὶ τοῦ τύπου ζήτημα συνέπεσε καὶ μία ἄλλη, ἐπ' ἴσης γνωστή, ἔποψις, ἀκουσθεῖσα ἐπ' ἀκροατηρίου ἐνὸς τῶν στρατοδικείων: ὅτι εἰς τὰ εὐρύτερα λαϊκὰ στρώματα οὐ μόνον ψεκτὸν δὲν εἶνε, ἀλλὰ καὶ φυσικὸν εἶνε νὰ προσφέρεται διὰ τῶν ἐφημερίδων κατωτέρα πνευματικὴ τροφή, ἢ καιολογουμένης οὕτω τῆς μερίδος ἐκείνης τῶν ἐφημερίδων, αἵ ὅποια ἢ διὰ τῆς αἰσχρογραφίας τῶν συντελοῦν εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραλυσίας, ἢ διὰ τῆς ἀνατριπτικῆς καὶ ἀντιθρησκευτικῆς τῶν

δημοσιογραφίας διασειῶν τὰ θεμέλια τῆς κοινωνίας καὶ γεννῶσι κενότητα ἀπελπιστικὴν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μυριάδων ἀναγνωστῶν τῶν.

Ἡ θέσις τοῦ ζητήματος νομίζομεν ὅτι εἶνε ἄλλη. Ὅτι μὲν δὲν πρέπει ὁ τύπος νὰ ἀφεθῇ ἀγαλινώτως ἐλεύθερος, καταπέθει τὸ ποῖο μεγάλου ἀριθμοῦ ἐντύπων, τὰ ὅποια δὲν εἶνε ἀκινδυνότερα μιᾶς ἀπειλητικῆς τῆς υγείας τῆς κοινωνίας ἐπιδημίας· τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης μάλιστα δημοσιογραφικῆς ἀσυδοσίας κακὸν εἶνε ἀπείρως χειρότερον, διότι εἶνε μονίμως ἐνδημικὸν καὶ διότι ἀπεργάζεται τὴν ἠθικὴν τῆς κοινωνίας φθοράν, καταστρεπτικωτέραν οἷας δὴποτε ἄλλης. Ὅτι δέ, ἐξ ἄλλου, οἱ ὅπωςδῆποτε κολάζοντες τὰς βλαπτικὰς τοῦ τύπου ἐκτροπὰς διὰ ρητῶν κυρώσεων νόμοι ἀπομένουν γράμμα νεκρὸν, τῶν πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῶν τεταγμένων ἢ καμνόντων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐόντων αὐτοὺς κοιμᾶσθαι, ἢ τιμωρούντων τοὺς παραβάτας διὰ ποινῶν σκανδαλωδῶς ἀσυμμέτρων πρὸς τὰ ἀδικήματα, εἶνε ἐπ' ἴσης πασίγνωστον. Ἐντεῦθεν, τὸ μόνον, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξυγιάνῃ τὸν τύπον θὰ ἦτο θέσις νόμων ἀπαιτούντων ὀρισμένα προσόντα παρὰ τῶν δημοσιογραφούντων, ἀνάλογα πρὸς τὸ ὅπερ ἀναλαμβάνουν λεπτὸν λειτουργήμα, τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει δημοσιώτερον, καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης διαχειρίσεως τοῦ ὁποίου προκύπτει μέγιστον ἀγαθὸν ἢ κακὸν δι' ὄλοκληρον τὸν λαόν. Δὲν ὑπάρχει, πράγματι, ἀντινομία παραδοξότερα ἐκείνης, ἢ ὅποια ρυθμίζει τὰ δημοσία λειτουργήματα, ἢ, μᾶλλον, ἐπιφέρει τοσαύτην εἰς τὴν κλίμακα αὐτῶν σύγχυσιν, ὥστε νὰ υποβάλλῃ τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ στοιχειώδης λογικὴ ἐλλείπει ἀκριβῶς ἐκεῖ, ὅπου θὰ ἔπρεπε νὰ ἦνε ἐξαιρετικῶς ἀμείλιχος. Διότι, ἐνῶ καὶ παρὰ τοῦ ἀσημαντοτέρου ὑπαλλήλου ἀπαιτοῦνται ὀρισμένα προσόντα, ἐνίοτε ὑψηλότερα τῆς πραγματικῆς ἀξίας τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἀσκουμένου ἔργου, διὰ τὸ δημοσιώτερον, λε-

πτότερον, κραισιμώτερον και μάλλον υπεύθυνον τῶν λειτουργημάτων, ὅποια ἡ δημοσιογραφία, οὐδὲν ἀπαιτεῖται προσόν, πολλάκις οὐδ' αὐτὴ τῶν κοινῶν γραμμῶν ἢ γνώσις. Καὶ ἐνῶ θεωρεῖται ἔλλειψις στοιχειώδους εὐπρεπείας ἢ ἀτόμου πρὸς ἄτομον ἀθυροστομία, ἐνῶ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ βουλευτικοῦ δὲν εἶνε ἀνεκτὴ γλῶσσα μὴ «κοινοβουλευτικὴ», ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐφημερίδων, τὰς ὁποίας ἀναγινώσκουν ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ἐφ' ὅσον ἀποτελοῦν τὸ περιφανέστερον τῶν δημοσίων βήματων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὁ γράφων εἶνε ἀκουστός και εἰς τὰ πέρατα τῆς χώρας, ἡ παντοειδὴς φραστικὴ ἀπρέπεια λογίζεται θεμιτὴ και δὲν νομίζεται ὅτι εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν δημοσίαν αἰδῶ.

Ἐφ' ὅσον, λοιπόν, δὲν προβλέπεται τέρμα εἰς τὰς περὶ τῆς ἐλευθερίας ἢ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ τύπου συζητήσεις και ἐφ' ὅσον πανθομολογεῖται ὅτι, ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα και ἰδίως οἱ ἄνθρωποι, δὲν προβλέπεται περιορισμὸς τοῦ ἀπὸ τῆς δημοσιογραφικῆς ἀχαλινωσίας κακοῦ, ὁ ὑπὸ τῆς πολιτείας καθορισμὸς ὑψηλῶν διανοητικῶν και, πρὸ παντός, ἠθικῶν προσόντων διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἀσπασθῶσι τὸ δημοσιογραφικὸν λειτουργημα θά ἦτο ἡ καταλληλοτέρα λύσις τοῦ σπουδαίου τούτου περὶ τύπου ζητήματος. Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέπηται εἰς τὸν τυχόντα νὰ «βγάξῃ ἐφημερίδα».

ΘΕΟΣΟΦΙΣΜΟΣ - ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ*

Ἡ ἀντιχριστιανικότης ἐν τῇ χριστιανισμῶν

Ἦ: χριστιανὸς ὀρθόδοξος εἰς τὴν ἀλήθειαν δουλεύω, ὅπως πάντες οἱ ὀρθόδοξοι, ἔχω ἐντός μου μίαν φλογερὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἢ ὁ δυνατὸν πάντες οἱ κληρικοί τῆς χριστιανισμῶν, οἱ ὀρθόδοξοι πρῶτον, ἐπίσης οἱ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Παπισμοῦ Καθολικισμοῦ ἀπὸ τοῦ πρώτου, τοῦ ἐπισκόπου Πάππ τῆς Ρώμης, μέχρι τοῦ τελευταίου, ἔπειτα οἱ τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν ἡγήτορες πάντες ἀπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβούριας μέχρι τῶν ἡγετῶν ἔσω και τῶν περισσοτέρων ἐξ ἐλευθεροπροσύνης πλανωμένων, φλογερὰν, λέγω, αἰσθάνομαι εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μου τὴν ἐπιθυμίαν και διάθερμον ἔχω τὴν πρὸς τὸν Σοτήρα ἀδιάλειπτον προσευχὴν μου, ἵνα πάντες οἱ οἱ ὁμοιάζουσιν πρὸς τοὺς ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ τοὺς

* Διάλεξις γενομένη ἐν τῇ αἴθουσῃ τοῦ Παρθασοῦ (2 Ἀπριλίου 1935).

πρώτους και τοὺς ἀποστολικούς Πατέρας και ἐργάτας Εὐαγγελίου, τοὺς λάμπαντας κατὰ τοὺς ἄνω πρώτους αἰῶνας και πανταχοῦ τῆς τότε γνωστῆς εἰκουμένης φυτεύσαντας και ποτίσαντας μετὰ τὸ αἷμα τῶν και καρποδορήθῃ ἀναδειξαντας τὸ θεῖον τῆς ἀγάπης, τὸ ὅποιον ἐφύτευον ἐν τῷ κόσμῳ και μετὰ τὸ πανάχραντον αἷμα τοῦ πρώτου ἀποστόλου ἡμετέρου Ἰησοῦς. Ἐπιθυμῶ τοῦτο ἵπῳ, ὅτι ἐπιθυμῶν και θέλουν τοῦτο και διὰ τοῦτο προσεύχονται πάντες οἱ ἀληθινῆς πίστεως ψυχαὶ και καρδία: ἀνδρῶν και γυναικῶν, κληρικῶν και λαϊκῶν πάσης χριστιανικῆς Ἐκκλησίας: αἱ ψυχαὶ και αἱ καρδία, αἱ ὅποια δὲν ἐνόησαν φανατισμὸν αἱρετικῆς νοσηρότητος και προσοικαλατρικῆς φρενικῆς συγχύσεως. Καὶ, ἵνα ἀπλοῦστερον εἴπω, ἐπιθυμῶ και θέλει ἢ μὴ κικκοτηρησμένη ἐξ ἀλαζονικῆς ἐγωπαθείας συνεδήσεις τῶν χριστιανισμῶν λαῶν, ἵνα πάντες πάντων τῶν θαθῶν και πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν οἱ κληρικοί ἐν τῷ ἔργῳ μιμηταὶ τῶν πρώτων ἀποστόλων και θεῶν Πατέρων ἀναδειχθῶσιν ἡνωμένοι εἰς μίαν συναισθηματικὴν ταπεινοφροσύνην και ἀγάπην, εἰς ἓν φρόνημα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος φωτισμένοι, και σύμπασα ἢ χριστιανισμῶν ὑπὸ τοῦτο ἱερὸν Κλήρον χριστιανισμῶν ἀπὸ τῶ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ να παρουσιάζῃ ζωὴν ἀληθινῆς χαρῆς. Ἐπιθυμῶν και θέλουν πάντα τὰ μὴ ἐσκοτισμένα ἐξ ἀλαζονείας και ἐγωιστικῆς διαθέσεως χριστιανικὰ πνεύματα αὐτὴν τὴν ταπεινοφροσύνην νὰ ἴδουν εἰς παγτας τοὺς κληρικούς τῆς χριστιανισμῶν, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει, διότι οἱ τὰ πρῶτα βέροντας κληρικοί, διότι οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἐκκλησιῶν πειθῶν μὲν νὰ ἔχουν κρυμμένην ἐντός τῶν ὄ: χριστιανοὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, ἀλλὰ δὲν ἔμφανίζονται εἰς τὸν κόσμον τῆς ἀγνοίας ἀδελφικῶς ἀγαπώμενοι και διὰ τοῦτο δὲν παρουσιάζουσιν τὸ μεγαλεῖον τῆς πνευματικῆς ἀξίας και τῆς ἠθικῆς ὑπὸ πᾶσιν ἐπιπέθιν τελειότητος τῆς ἡγεμονίας τοῦ Θεοῦ θρώκου, και αὐτὸ εἶναι ἡ ἰδιαιότης τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Δὲν πρέπει νὰ ὑπερῆχ ἑαυτοῖς, ἵνα εἴη τελείων οἱ ὅποιοι, ὡς κρηταινὸν ὁ Χριστὸς, οὐχὶ οἱ κομμένες, ἀλλ' ὡς κλείεται και ἀνοίεται ἀλλοθίαν εὐαγγελιστῶν εἰς τὴν μάνθραν ἐλάσης Ἐκκλησίας χριστιανικῆς διὰ χρεῖματα και ματαίωφροσύνης ὑπεκρικῶν ὀπισθησῶν, πλὴν τούτω, οἱ ὅποιοι ἀποτέλλουσιν ἑαυτοῖς, οἱ κν Ἰούδας ὁ προδότης μεταξὺ τῶν ὁδοῦντα ἑκλεκτῶν μαθητῶν, πάντες οἱ κληρικοί τῆς χριστιανισμῶν ἀναμφόβῳ ἀνατρέπονται εἰς τὸ ἱστορικὸν τοῦ Χριστοῦ, πιστεύοντες αὐτὸν ὡς Πατέρα και Ἀγαπῶν, και διατιθενται πρὸς τὸ ἄγαθὸν ἐν τῇ συνεδήσει αἰσῶν και ἐν ἔργῳ ἀγαθῶν τῶν Χριστῶν ὁμοίαν και δεξιάζουσιν. Καὶ εἶναι διὰ τοῦτο πάντες πιστῶν τῶν Ἐκκλησιῶν οἱ ἡγήτορες μεγάλης τιμῆς και εὐκρινῶς ἀγάπης και σεβασμοῦ ἀξιοί, διότι εἶναι αἱμια πρόσωπα παγκοσμίου χρησιμότητος. Ἐκαστος εἰς τὸ ἴδιον ἔργον και τὴν ἰδιάζουσιν ἀποστολήν. Ὑπερθυμίζουσιν πάντες

οἱ κληρικοί εἰς τὸν κόσμον μὲ τὴν ἐμφάνισίν των καὶ μὲ τὴν σχετικὴν δράσιν των τὸ Πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ συντελοῦν εἰς τὴν σωτηριαντῶν ἐπιδεκτικῶν τοῦ ἐκ πίστεως φωτισμοῦ ψυχῶν καὶ διατηρεῖται ἐκ μέρους των ἡ ἰδέα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ δὲν ὑποτάσσομεν ἡμεῖς εἰ Κληρικοὶ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς ἐν Σῶμα ἅγιον ἐννοοῦμενοι, τοὺς ὑπερφάνους καὶ δὲν τιθασσεύομεν τοὺς ἀγριότητες καὶ θηριωδῶν εἰς τὰ στέρνα αὐτῶν περικλειόντας. Δὲν συγκινοῦμεν εἰς ἕλεος καὶ εὐσπλαγχνίαν τοὺς σκληροκαρδίους καὶ ἀστόργους, τοὺς φιλαργύρους, τοὺς πλεονέκτας καὶ ἀπατεῶνας, τοὺς ἐπωσδήποτε ὑπερέχοντες καὶ διακρινομένους ἐν ταῖς χριστιανικαῖς κοινωνίαις, τοὺς ἐν ἐπιστημοσύνῃ ὑπερέχοντες ἐγγραμμάτους καὶ μάλιστα τοὺς σοφίαν ἐπιτηδεύοντας καὶ θορυβολογῶντας διανοουμένους ἀνδρας καὶ γυναῖκας, τοὺς νοσοῦντας ὑπερφιαλότητα πολιτευτῶν καὶ δημοσίους λειτουργούς· δὲν τοὺς ὑποτάσσομεν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου, οὕτως, ὥστε νὰ θελήσωσιν ἐξ ἑαυτῶν, ὑφ' ἡμῶν ἐμπνεόμενοι, ὡς πνευματικὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, νὰ θελήσωσιν ἐξ ἑαυτῶν, ὑφ' ἡμῶν ἐμπνεόμενοι, ὡς πνευματικὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, νὰ εἶναι εἰλικρινεῖς καὶ ἀνυπόκριτοι λάτρεις τῆς ἀληθείας, ἐν ἔργῳ ὁμνηταὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐφαρμοσταὶ τῆς ἐμπράκτου κοινωνικῆς ἀγάπης. Δὲν τοὺς ὑποτάσσομεν, δὲν τοὺς ἐμπνέομεν, διότι ἡμεῖς δὲν εἴμεθα τὸ ζωντανὸν παράδειγμα τῆς ταπεινοφρονοῦσης ἀγάπης, τὴν ὁποῖαν ἔδειξεν ἔμπρακτον ὁ μέχρι σταυροῦ ταπεινωθεὶς θεάνθρωπος Ἰησοῦς. Καὶ δὲν εἴμεθα τὸ παράδειγμα τοῦτο, διότι ὁ γνωστότατος εἰς τὴν ὑφήλιον ἐπίσκοπος Πάπας τῆς Ρώμης δὲν καταδέχεται οὐδὲ ἀπλοῦν χαιρετισμὸν νὰ διαβιβάσῃ πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντερβουρίας, τὸν Πριμᾶτον τοῦτον τῆς χριστιανικῆς Βρετανικῆς Ἐκκλησίας, δὲν καταδέχεται νὰ στείλῃ ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς Πριμᾶτους Ἐπισκόπους τοὺς ἀρχηγούς των Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀμερικανικῆς δημοσπονδιακῆς Πολιτείας διότι τοὺς θεωρεῖ αἰρετικούς, αὐτὸς ὁ κατ' ἐξοχὴν αἰρετικός. Δεινὴ ἢ πλάνη, θλιβερώτατον τὸ κατάντημα. Καὶ δὲν εἰξεύρομεν διατὶ τοὺς ὀρθοδόξους Πατριάρχας καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ποιμαινόμενους λαοὺς ὁ Πάπας τῆς Ρώμης, εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἀρχαῖον ὅπως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀδελφικῆς ἐνότητος, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ὀλίγον πρὸ τοῦ πάθους του ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου προσηυχῆθη, τοποθετεῖ πλησίον εἰς τοὺς Ἑβραίους καὶ κάμνει ὑπὲρ αὐτῶν ὡσπερ καὶ ὑπὲρ ἐκεῖνων, κατ' ἐντολήν του, λειτουργίας εἰς τὴν Μοναρχίαν των Παρισίων εἰς Ἀρχιεπίσκοπος, ἵνα προσέλθουν καὶ προσκυνήσωσι πάντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ Πάπα.

Αὐτὸ τὸ παράδειγμα τῆς ἀφιλαδελφίας, ἡ ὁποία δὲν διαφέρει πολὺ τῆς μισαδελφίας, αὐτὸ ἀμαυρώνει τὴν θεῖαν λαμπρότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ, δίδει εἰς τοὺς ἀλλοθρήσκους θάσιμον ἀφορμὴν πρὸς παρανόησιν καὶ παρεξήγησιν, ὅτι καὶ ἡ θρησκεία αὐτὴ εἶναι

μία ἀπὸ τὰς πολλὰς, ἐνῶ εἶναι ἡ μὲν ἀληθινὴ θρησκεία. Δὲν εἶναι ὁ Χριστιανισμὸς μία θρησκεία, ὅπως ὁ Μωαμεθανισμὸς, ὁ Βουδδισμὸς, ὁ Βραχμανισμὸς, ὁ Κομφουκισμὸς, ἀλλ' εἶναι ἡ θρησκεία, διότι ἐφαρμοζομένη εἰς τὸν ἡθικὸν νόμον τῆς ἀληθείας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς κοινωνικῆς ἐμπράκτου ἀγάπης, ἐπιουργεῖ τὸν ἀνθρωπισμὸν τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης πάντων ἀνθρώπων καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς εἰρηνικῆς συμβάσεως πάντων τῶν Κρατῶν. Εἰς τὸ ἐρώτημα τί εἶναι ὁ Βουδδισμὸς καὶ ὅλα: αἱ παραφυάδες του, τί εἶναι ὁ Βραχμανισμὸς, τί ὁ Μωαμεθανισμὸς καὶ πάντα τὰ γνωστὰ θρησκευόμενα, ἡ ἀπάντησις ἡ δικαία εἶναι: Ταῦτα πάντα εἶναι θρησκείαι διάφοροι ἀνοφερέμεναι εἰς θεοὺς οἰουσδήποτε φανταστικῆς πάντοτε συλλήψεως, θεοῦ: φρικτῆς καὶ τερατιώδους δεισδαιμονίας καὶ προλήψεως ὀλεθρίας, εἰς θεοὺς τῶν ἀμοχαιῶν συγκρούσεων καὶ ἀλληλοεξονώσεων. Εἰς τὸ ἐρώτημα δμως τί εἶναι ὁ Χριστιανισμὸς, ἡ δικαία ἀπάντησις ἡ διδομένη ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῶν δύο χιλιᾶτων ἐτῶν θὰ εἶναι: ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ μὲν ἀληθινὴ θρησκεία, διότι εἶναι ἡ θρησκεία, τὴν ὁποῖαν φυσικῶς ἐπιθυμεῖ καὶ θέλει πᾶσα ἀνθρωπίνη καρδιά. Εἰ καὶ ἡ θρησκεία τοῦ «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», καὶ δ.ἀ τοῦτο εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

(Συνεχίζεται)

ΙΟΥΔΑΪΚΑΙ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

Ὁ πολυγραφώτατος Πρωτοπρεσβύτερος τῆς ἐν Μαγχεστρίᾳ τῆς Ἀγγλίας Ἑλληνικῆς κοινότητος αἰδεσ. κ. Κ. Καλλίνικος ἐξέδωκε τὸ παρῆλθον ἔτος πολυσέλιδον ἐρμηνευτικὸν ὑπόμνημα εἰς τὰς Παροιμίας τοῦ Σολομῶντος, ὧν τὸ κείμενον, ἐν ἀντιπαραβολῇ Μασσωριτῶν, κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἴδιου, καὶ Ὁ, εἶχεν ἐκδώσει, μετὰ ἐμπροστωμένου προλόγου, εἰς ἴδιον τόμον, προγενεστέρως. Δὲν πρόκειται εἰς τὰς γραμμὰς ταύτας νὰ κρίνωμεν τὰ δύο ταῦτα ἔργα τοῦ συγγραφέως. Τὸ ἐγγεῖρημα θὰ ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὰς δυνάμεις μας. Μελετηταὶ πολὺ περισσότερα ἡμῶν ἐφόδια ἐπιστημονικῆς πείρας καὶ εἰδικότητος ἔχοντες, ἔταξαν ἤδη τὰς ὑψηλοφρονεῖσας συγγραφὰς εἰς τὴν ἐξοίρετον θέσιν, ἥτις μετὰ τῆς πενιχρᾶς σχετικῆς βιβλιογραφίας μας, ὄντως, τοῖς ἀνήκει. Ἡμεῖς ἐνταῦθα προτιθέμεθα μόνον νὰ ἀντλήσωμεν ἐκ τοῦ πραγματικοῦ θησαυροῦ τῆς σοφίας, τὸν ὁποῖον περικλείει εἰς τὰς σελίδας του τὸ εἰς τὰς Παροιμίας τοῦ Σολομῶντος ὑπόμνημα. Ἐν ἐλάχιστον μέρει, ἀναφερόμενον εἰς τὰς λαϊκὰς μας παροιμίας, τὰ γνωμικά, καὶ τὰ ἀποφθέγματα τοῦ λαοῦ μας, τὰ ὁποῖα ὁ συγγραφεὺς δὲν παραλείπει νὰ μνημονεύῃ, ἵνα καταστήσῃ τὴν ἐρμηνείαν του περισσότερο καταληπτὴν, ὅταν ἀσχολῆται μὲ τὴν ἐρμηνείαν παρεμφεροῦς ἐννοίας ἰουδαϊκῶν παροιμιῶν, καὶ ταῦτα νὰ παραθέσωμεν ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὰς ἰουδαϊκὰς παροιμίας ἐπὶ τὸ ἀναλυτικώτερον διὰ τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἐκκλησίας». Διότι εἰς τὰς παροιμίας, τὴν σοφίαν ταύτην

τῶν λαῶν, «τὸ ἀφρόγαλα τῆς ἀνθρωπίνης πείρας», τὰ ψήγματα τῆς θείας σοφίας, τὰς παρατηρούμενας ἀνεκάθεν εἰς πάντας τοὺς λαοὺς τῆς γῆς, ἀναπτύσσονται πολλάκις αἱ αὐταὶ ἔννοιαι, τὰ αὐτὰ διδάγματα πολλάκις ἐκφράζονται ἀπορρέοντα, ἀνεξαρτήτως ὅλως, ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἐπὶ τῶν αὐτῶν τῆς ζωῆς περιστατικῶν φιλοσοφούσης. Δέον νὰ σημειωθῇ ἐν ταῦθα, ὅτι πολλοὶ τῶν νεοελληνικῶν παροιμιῶν ἔχουσιν ἐμπνευσθῆ ἐκ τῶν ἰδεῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν Παροιμιῶν καὶ ἐν γένει τῆς σοφιολογικῆς ἑβραϊκῆς γραμματείας. Τὸ φαινόμενον δὲν εἶναι ἀνεξήγητον. Ἡ διαρκὴς ἐπ' ἐκκλησίας ἀνάγνωσις τῶν ἱερῶν τούτων κειμένων καὶ ἡ ἐπὶ αἰῶνας ὄλους χρησιμοποίησις τούτων διὰ τὴν ἐκμάθησιν γραφῆς καὶ ἐν γένει ὡς σχολικῶν κειμένων δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ ἐξασκήσῃ εἰς τὸν λαόν, τὸν δημιουργὸν τῶν παροιμιῶν, τὴν ἰδεολογικὴν ταύτην ἐπίδρασιν. Αἱ δανεισθεῖσαι ὅμως αὐταὶ ἰδέαι, ἀφομοιωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ λαϊκοῦ φιλοσοφικοῦ χωνευτηρίου καὶ λαβρῦσαι παρ' αὐτοῦ λαϊκὴν παροιμιακὴν γλωσσικὴν διατύπωσιν, ἀπέκτησαν πάσας τὰς τῶν λοιπῶν παροιμιῶν ἰδιότητάς. Δὲν ἀναφέρονται, ἀναντιρρήτως, ὑπὸ τοῦ συγγραφέως πᾶσαι αἱ νεοελληνικαὶ παροιμίαι, αἵτινες ἐκφράζουσιν ἔννοιαις συγγενεῖς πρὸς Ἰουδαϊκάς. Δὲν εἶναι, ἄλλω: τε, τὸ κύριον τοῦ συγγραφέως ἔργον ἡ ἀντιπαροβολὴ τῶν δύο σοφιολογικῶν γραμματειῶν. Ὁλοτελῶς παρέργως καὶ ὅπου ἐθεώρησε τοῦτο ἀναγκαῖον ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν τῆς λαϊκῆς μας σοφίας, ἵνα καταστήτῃ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἢ εἶς εἶναι τὸ κύριον θέμα του, εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀναγνάστας περισσότερον ἐναργῆ. Παρὰ ταῦτα, εἰς τὸ σύντομον τοῦτο σημείωμα θὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ Ὑπομνήματος τῶν Παροιμιῶν τοῦ Σολομώντος ἀναφερομένας μόνον, καὶ ἐκ τούτων εἰς τὰς μᾶλλον χαρακτηριστικὰς, ἐπιφυλασσόμενοι ἐν καιρῷ νὰ ἐτεκτείνωμεν τὴν προσπάθειαν ταύτην εἰς ἀντιπαροβολῆς ἐπὶ τῶν κρητικῶν κυρίως παροιμιῶν καὶ ποικίλων γνωμικῶν, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον εἶναι εἰς ἡμᾶς περισσότερον οἰκεῖον.

*

Ἡ σοφία, ἡ χαράττουσα τὸν εὐθὺν καὶ πραγματικὸν τῆς ἀληθοῦς ζωῆς δρόμον, ἐθεωρεῖτο παρ' Ἰουδαίους στοιχεῖον εὐδαιμονίας καὶ εὐτυχίας διὰ τὸν ἔχοντα καὶ ἀκολουθοῦντα ταύτην ἀνθρώπον. «Μικᾶριος» ὀνομάζεται παρὰ τοῦ Παροιμιαστοῦ ὁ εὐδὼν τὴν σοφίαν ταύτην, τὴν ἀνωτέραν, ὡς συμπληροῦ, τῶν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐπιγείων θησαυρῶν.

Κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι
ἢ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου θησαυροῦς
τιμιωτέρα δὲ ἐστὶ λίθων πολυτελῶν (Γ, 14—15)

εἶναι ἡ ἐν παροιμίαις γνώμη τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, συμπιπτούσα ἀπολύτως πρὸς τὸ ὀλιγόλογον, ἀλλὰ παραστατικὸν τοῦ λαοῦ μας λόγιον

κάλλιο γινῶσι παρὰ γρόσι.

Ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ ἀπείρους εὐκαιρίας παρέχει εἰς τὸν προσεκτικὸν παρατηρητὴν της. ἵνα ἀντλήσῃ ἐξ αὐτῆς ὠφέλιμα διὰ τοὺς μεταγενεστέρους σοφὰ διδάγματα. Ὁ γηραιὸς Ἰουδαῖος παροιμιαστὴς θερμοῦς

συνιστᾷ εἰς τὸν υἱὸν τινὸς νὰ προσέχη εἰς τοὺς σοφοὺς τούτους λόγους τῆς πείρας του:

Υἱέ, ἐμὴ σοφία πρόσσεχε, (λέγει).

Ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς (Ε, 1).

Γερόντων ἐπαίρνε θουλή κ' ἀνθρώπων μαθημένω
ἀποῦ ἔχουε πολὺ φωμί κ' ἀλάττι φωμένω

θὰ συνεβούλευεν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ὁ πολύπειρος Κρῆς τὴν ἀπειρον καὶ ὀρητικὴν νεότητα.

Τὸ καλὸν ἢ κακὸν περιβάλλον, τὸ ὅποιον περὶ ἑαυτὸν δημιουργεῖ διὰ τῶν ποικίλων συναναστροφῶν τοῦ ὁ νέος, δύναται νὰ ἀσκήσῃ τεραστίαν ἐπίδρασιν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτήρος του καὶ εἰς τὴν καθόλου ἐξέλιξιν τῆς μετὰ ταῦτα ζωῆς του.

Συμπορευόμενος σοφοῖς σοφὸς ἔσθ.

ὁ δὲ συμπορευόμενος ἀφροσι γνωσθήσεται! (ΙΓ, 20).

προλέγει ρητῶς εἰς τὸν νέον ὁ ἔμπειρος τῆς ζωῆς Ἰουδαῖος παροιμιαστὴς ἐκφράζων ἀκριβῶς ὅ,τι καὶ ἡ παροιμία τοῦ λαοῦ μας

μ' ὅποιον δάσκαλο καθήσῃ
ὅ,τι ξέρει θ' ἀποκτήσῃ,

ἢ, κατὰ μίαν μικρὰν παραλλαγὴν,

μ' ὅποιον δάσκαλο καθήσῃ
τέτοια γράμματα θὰ μάθῃς.

Μεγίστη προσοχὴ ἀπαιτεῖται, ἵνα μὴ ὁ νέος ἀποκτήσῃ κακὰς συνηθείας καὶ ἔξεις. Ἡ τριτογενεὶς τῆς νεοραῖς ἡλικίας ἐπιτρέπει εἰς τὰς καλὰς ἢ κακὰς συνηθείας της νὰ ῥιζωθῶσι τόσον στεροῶς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου, ὥστε ἡ κατὰ τὴν περαιτέρω ζωὴν ἐκρίζωσις αὐτῶν νὰ ἀποβαίῃ ἀδύνατος. Ἐχόν διδάγματα πείρας ὁ Ἰουδαῖος παροιμιαστὴς, καταβάλλει προσπάθειαν, διὰ καταλλήλων συστάσεων, νὰ ἀποσπᾷ τὸν νεο γνὸν τινὸς ἐκ τῶν ἐπιβλαβῶν ἐπιρροῶν, πιστεύων ὅτι εὐτυχὲς καὶ δεδοξασμένον γῆρας προϋποθέτει ἀπαραιτήτως εὐήκοον εἰς πατρικὴν παιδείαν νεότητα.

Ἄκουε, υἱέ, παιδεῖαν πατρός σου

ἵνα σοφὸς γένη ἐπ' ἐσχάτων σου. (ΙΘ, 20).

Ἡ λαϊκὴ σοφία μας δὲν παρέβλεψε τὴν ἀνωτέρω ἀλήθειαν, τὴν δύναμιν, δῆλον ὅτι, τῶν συνηθειῶν τῆς νεοραῖς ἡλικίας:

Ὅποιος τὰ κοπελλομάθῃ, δὲν τὰ γεροντοξεχνᾷ

θὰ ἔλεγε, συμβουλεύων τὸν νέον, ὁ Κρῆς ἐκφράζων δι' ἄλλων λέξεων ὅ,τι θὰ συνεβούλευε τοῦτον ἢ ἕτερον λαϊκὴ παροιμία

«ὅ,τι ἀποχτᾷς στὰ σπάργανα στὰ σάβανα τὰ ρήνεϊς».

Ἡ παιδευσίς εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν μέσον, δι' οὗ ὁ νέος καλλιεργεῖ ἑαυτὸν καὶ ἰσχυροποιεῖ τὴν βούλησίν του, διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καλοῦ.

Ὁ ἀγαπῶν παιδεῖαν ἀγαπᾷ αἴσθησιν,

ὁ δὲ μισῶν ἐλέγχους ἀφρων³

λέγει κατὰ τὸν ἀντιθετικὸν του τρόπον ὁ Ἰουδαῖος παροιμιαστὴς (ΙΒ, 1). Δὲν χαρακτηρίζεται ὁ τοῦ ἀνωτέρω δευτέρου ἡμιστιχίου ἄνθρωπος ἐπιεικέστερον ὑπὸ τῆς λαϊκῆς σοφίας μας:

Ἄνθρωπος ἀγράμματος ἔβλον ἀπελέκτων

εἶναι ἡ σχετικὴ γνώμη της.

1 (Ἡθὰ πονεσῆ) κατὰ τὸ ἑβραϊκόν,
2. πρὸς διακρίσιν καλοῦ καὶ κακοῦ (Χρυσόστ.)
3. «εἶνε κτηνώδης» κατὰ τὸ ἑβραϊκόν.

των λαών, «τὸ ἀφρογόαλα τῆς ἀνθρωπίνης πείρας», τὰ ψήγματα τῆς θείας σοφίας, τὰς παρατηρούμενας ἀνέκαθεν εἰς πάντας τοὺς λαοὺς τῆς γῆς, ἀναπτύσσονται πολλάκις αἱ αὐταὶ ἔννοιαι, τὰ αὐτὰ διδάγματα πολλάκις ἐκφράζονται ἀπορροέοντα, ἀνεξαργήτως ὅλως, ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἐπὶ τῶν αὐτῶν τῆς ζωῆς περιστατικῶν φιλοσοφούσης. Δέον νὰ σημειωθῇ ἐν ταῦθα, ὅτι πολλοὶ τῶν νεοελληνικῶν παρομιῶν ἔχουσιν ἐμπνευσθῆ ἐκ τῶν ἰδεῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν Παροιμιῶν καὶ ἐν γένει τῆς σοφιολογικῆς ἑβραϊκῆς γραμματείας. Τὸ φαινόμενον δὲν εἶναι ἀνεξήγητον. Ἡ διαρκὴς ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγνωσις τῶν ἱερῶν τούτων κειμένων καὶ ἡ ἐπὶ αἰῶνας ὄλουσι χρησιμοποίησις τούτων διὰ τὴν ἐκμάθησιν γραφῆς καὶ ἐν γένει ὡς σχολικῶν κειμένων δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ ἐξασκήσῃ εἰς τὸν λαόν, τὸν δημιουργὸν τῶν παροιμιῶν, τὴν ἰδεολογικὴν ταύτην ἐπίδρασιν. Αἱ δανεισθεῖσαι ὅμως αὐταὶ ἰδέαι, ἀφομοιωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ λαϊκοῦ φιλοσοφικοῦ χωνευτηρίου καὶ λαβῶσαι παρ' αὐτοῦ λαϊκὴν παροιμιῶν γλωσσικὴν διατύπωσιν, ἀπέκτησαν πάσας τὰς τῶν λοιπῶν παροιμιῶν ιδιότητες. Δὲν ἀναφέρονται, ἀναντιρρήτως, ὑπὸ τοῦ συγγραφέως πᾶσαι αἱ νεοελληνικαὶ παροιμίαι, αἷτινες ἐκφράζουσιν ἐννοίας συγγενεῖς πρὸς ἰουδαϊκάς. Δὲν εἶναι, ἄλλως τε, τὸ κύριον τοῦ συγγραφέως ἔργον ἡ ἀντιπροβολὴ τῶν δύο σοφιολογικῶν γραμματειῶν. Ὁλοτελῶς παρόργως καὶ ὅπου ἐθεώρησε τοῦτο ἀναγκαῖον ἐξήγησε τὴν συνδρομὴν τῆς λαϊκῆς μας σοφίας, ἵνα καταστήσῃ τὴν ἰουδαϊκὴν ἢ εἶς εἶναι τὸ κύριον θέμα του, εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀναγνώστας περισσότερον ἐναργῆ. Παρὰ ταῦτα, εἰς τὸ σύντομον τοῦτο σημεῖωμα θὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ Ὑπομνήματος τῶν Παροιμιῶν τοῦ Σολομώντος ἀναφερομένας μόνον, καὶ ἐκ τούτων εἰς τὰς μᾶλλον χαρακτηριστικὰς, ἐπιφυλασσόμενοι ἐν καιρῷ νὰ ἐτεκτείνωμεν τὴν προσπάθειαν ταύτην εἰς ἀντιπροβολῆς ἐπὶ τῶν κρητικῶν κυρίως παροιμιῶν καὶ ποιικίλων γνωμικῶν, τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον εἶναι εἰς ἡμᾶς περισσότερον οἰκεῖον.

Ἡ σοφία, ἡ χαράτισσα τὸν εὐθὺν καὶ πραγματικὸν τῆς ἀληθοῦς ζωῆς δρόμον, ἐθεωρεῖτο παρ' ἰουδαίους στοιχεῖον εὐδαιμονίας καὶ εὐτυχίας διὰ τὸν ἔχοντα καὶ ἀκολουθοῦντα ταύτην ἀνθρωπον. «Μακάριος» ὀνομάζεται παρὰ τοῦ Παροιμιστοῦ ὁ εὐθὺν τὴν σοφίαν ταύτην, τὴν ἀνωτέραν, ὡς συμπληροῦ, τῶν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἐπιγείων θησαυρῶν.

Κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι
ἢ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου θησαυροῦς
τιμιωτέρα δὲ ἐστί λίθων κολυτελῶν (Γ, 14—15)

εἶναι ἢ ἐν παροιμίαις γνώμη τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, συμπίπτουσα ἀπολύτως πρὸς τὸ ὀλιγόλογον, ἀλλ' ἰ παραστατικὸν τοῦ λαοῦ μας λόγιον

κάλλιο γνῶσι παρὰ γόσι.

Ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ ἀπείρους εὐκαιρίας παρέχει εἰς τὸν προσηκτικὸν παρατηρητὴν τῆς. ἵνα ἀντλήσῃ ἐξ αὐτῆς ὠφέλιμα διὰ τοὺς μεταγενεστέρους σοφὰ διδάγματα. Ὁ γηραιὸς Ἰουδαῖος παροιμιστὴς θερμῶς

συνιστᾷ εἰς τὸν υἱὸν του νὰ προσέχη εἰς τοὺς σοφοὺς τούτους λόγους τῆς πείρας του:

Υἱέ, ἐμὴ σοφία πρόσσεχε, (λέγει).
ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὐς (Ε, 1).

Γερόντων ἐπαίρεινε βουλή κ' ἀνθρώπων μαθημένω
ἀπὸ ἄλλων πολὺ φωμί κ' ἀλάττοι φωμένω

θὰ συνεβούλευεν ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ὁ πολὺπειρος Κρής τὴν ἄπειρον καὶ ὀρητικὴν νεότητα.

Τὸ καλὸν ἢ κακὸν περιβάλλον, τὸ ὁποῖον περὶ ἐαυτὸν δημιουργεῖ διὰ τῶν ποιικίλων συναναστροφῶν τοῦ ὁ νέος, δύναται νὰ ἀσκήσῃ τεραστίαν ἐπίδρασιν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρός του καὶ εἰς τὴν καθόλου ἐξέλιξιν τῆς μετὰ ταῦτα ζωῆς του.

Συμπορευόμενος σοφοῖς σοφὸς ἔσθι,

ὁ δὲ συμπορευόμενος ἄφορος γνωσθήσεται! (ΙΓ, 20).

προλέγει ρητῶς εἰς τὸν νέον ὁ ἔμπειρος τῆς ζωῆς Ἰουδαῖος παροιμιστὴς ἐκφράζων ἀκριβῶς ὅ,τι καὶ ἡ παροιμία τοῦ λαοῦ μας

μ' ὅποιον δάσκαλο καθήσῃ
ὅ,τι ἔξρει θ' ἀποκτῆσῃ,

ἢ, κατὰ μίαν μικρὰν παραλλαγὴν,

μ' ὅποιον δάσκαλο καθήσῃ
τέτοια γράμματα θὰ μάθῃς.

Μεγίστην προσοχὴν ἀπαιτεῖται, ἵνα μὴ ὁ νέος ἀποκτῆσῃ κακὰς συνηθείας καὶ ἔξεις. Ἡ τριτηρότης τῆς νεοαῖς ἡλικίας ἐπιτρέπει εἰς τὰς καλὰς ἢ κακὰς συνηθείας τῆς νὰ ριζωθῶσι τόσον στεροῶς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου, ὥστε ἡ κατὰ τὴν περαιτέρω ζωὴν ἐκρίζωσις αὐτῶν νὰ ἀποβαίῃ ἀδύνατος. Ἐχὼν διδάγματα πείρας ὁ Ἰουδαῖος παροιμιστὴς, καταβάλλει προσπάθειαν, διὰ καταλλήλων συστάσεων, νὰ ἀποσπάσῃ τὸν νεὸν υἱὸν του ἐκ τῶν ἐπιβλαβῶν ἐπιρροῶν, πιστεύων ὅτι εὐτυχὲς καὶ δεδωξασμένον γῆρας προϋποθέτει ἀπαραιτήτως εὐήκοον εἰς πατρικὴν παιδείαν νεότητα.

Ἄκουε, υἱέ, παιδεῖται πατὴρ σου

ἵνα σοφὸς γένη ἐπ' ἐσχάτων σου. (ΙΘ, 20).

Ἡ λαϊκὴ σοφία μας δὲν παρέβλεψε τὴν ἀνωτέρω ἀλήθειαν, τὴν δύναμιν, δῆλον ὅτι, τῶν συνηθειῶν τῆς νεοαῖς ἡλικίας:

Ὅποιοι τὰ κοπελλομάθη, δὲν νὰ γεροντοξεχνᾷ

θὰ ἔλεγε, συμβουλεύων τὸν νέον, ὁ Κρής ἐκφράζων δι' ἄλλων λέξεων ὅ,τι θὰ συνεβούλευε τοῦτον ἢ ἑτέρα λαϊκὴ παροιμία

«ὅ,τι ἀποχτῆς στὰ σπάργανα στὰ σάβανα τὰ φήνεις».

Ἡ παιδευσὶς εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν μέσον, δι' οὗ ὁ νέος καλλιεργεῖ ἐαυτὸν καὶ ἰσχυροποιεῖ τὴν βούλησίν του, διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καλοῦ.

Ὁ ἀγαπῶν παιδεῖται ἀγαπᾷ αἰσθησίν,

ὁ δὲ μισῶν ἐλέγχους ἄφρων²

λέγει κατὰ τὸν ἀντιθετικὸν του τρόπον ὁ Ἰουδαῖος παροιμιστὴς (ΙΒ, 1). Δὲν χαρακτηρίζεται ὁ τοῦ ἀνωτέρω δευτέρου ἡμιστιχίου ἀνθρώπος ἐπιεικέστερον ὑπὸ τῆς λαϊκῆς σοφίας μας:

Ἀνθρώπος ἀγράμματος ἔβλον ἀπελέκην

εἶναι ἡ σχετικὴ γνώμη τῆς.

1 (θὰ πονέσῃ, κατὰ τὸ ἑβραϊκόν),
2. πρὸς διάκρισιν καλοῦ καὶ κακοῦ (Χρυσόστ.),
3. «εἰς κτηνώδης» κατὰ τὸ ἑβραϊκόν.

Ἡ τῶν νέων παιδείσις ἀπαιτεῖ αὐστηρότητα ἐκ μέρους τοῦ κατ' ἔξοχὴν παιδευτοῦ, τοῦ πατρός. Ἡ χρῆσις τῆς ράβδου παρὰ τούτου, διὰ τὴν παιδείαν τοῦ υἱοῦ του, θεωρεῖται ὡς ἀναγκαίητος παρ' Ἰουδαίους:

Ὅς φείδεται τῆς βακτηρίας μιστὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀγαπῶν, ἐπιμελῶς παιδεύει (ΙΓ, 24).

Φρονεῖ ἢ διὰ τοῦ Παρομιμαστοῦ ἐκφραζομένη Ἰουδαϊκὴ σοφία ἔχουσα τὴν γνώμην, ὅτι μόνον αἱ πληγαί, αἱ ἐκ τοῦ ροβιδισμοῦ τοῦ παιδευτοῦ προερχόμεναι, εἶναι εἰς θέσιν νὰ προσδώσωσι τὴν σοφίαν καὶ τὴν γνώσιν εἰς τὸν παιδευομένον. Πρὸς τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν μᾶλλον ἢ τὰ ἀνωδιώτερα παραγγέλματα τῆς νεωτέρας παιδαγωγικῆς συμφωνοῦν αἱ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος παροιμίαι τοῦ λαοῦ μας:

Ἄν δὲ θαρσῇ ὁ πηλὸς κέραμος δὲ γίνεται πιστεύει, ἔχων ἐπὶ πλέον τὴν γνώμην, ὅτι τὸ ξύλο ἐγγίκε ἀπ' τὸν παράδεισον.

Ἡ ἐκ τῶν υστέρων μεταμέλεια δὲν δύναται νὰ ἀποσοβῆσθαι τὸ γινόμενον ἤδη κακόν. Ὁ Ἰουδαῖος Παρομιμαστὴς διὰ πολλαπλῶν παραινέσεων προτρέπει τὸν νέον υἱὸν του νὰ ἀποκτήσῃ σοφίαν καὶ παιδείαν ἀρχῆθεν, ἵνα μὴ μεταμεληθῇ βραδύτερον, ὅταν ἐπὶ τῆς ἀμαρτησάσης σοφῆς θὰ ἔχωσιν ἤδη ἐμφανισθῇ τὰ τῆς ἀμαρτίας ἀναπόφευκτα δῶρα.

Νῦν σὺν, υἱέ, ἄκουε μου, καὶ μὴ ἀκίρους ποιήσῃς ἐμοὺς λόγους καὶ μεταμεληθῆσῃ ἐπ' ἐσχάτων, ἥνικα ἂν κατατριβῶσι σάρκες σώματός σου! (Ε, 7 (καὶ 11))

Ἡ χρητικὴ λαϊκὴ σοφία εἰς ἓν δίστιχον ἐκφράζει τὴν ἴδιαν, ἔννοιαν, τῆς μεταίας, δηλὸν ὅτι, μεταμελείας, ὅταν ἡ λύπη διὰ τὸ γινόμενον ἤδη κακὸν ἔχει πληγῶσει βαθύτατα τὴν καρδίαν.

Πριτὰ ἔπρεπε (λέγει) ὁ λογισμὸς, πριτὰ ἔπρεπεν ἡ ἰγνώσις,

Πρὶ νὰ πλακῶσῃ τὸ κακὸ καὶ στὴ καρδίᾳ ριζώσῃ. Τὸ ὅτι τὸ παράδειγμα τῶν γονέων ἔχει τρωστίαν ἐπίδρασιν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος τῶν τέκνων των δὲν διέλαθε τὴν προσοχὴν τῆς ἑβραϊκῆς σοφίας. Δίκαιοι καὶ ἀκεραῖοι χαρακτῆρος γονεῖς ἀναντίρροτον, κατ' αὐτὴν, εἶναι, ὅτι θνήσκοντες θὰ ἐγκαταλείψωσιν εἰς τὸν κόσμον παιδας «μακαρίους».

Ὅς ἀναστρέφεται ἄσικμος ἐν δικαιοσύνῃ, μακαρίους τοὺς παιδας αὐτοῦ καταλείψει. (Κ, 7)

Ἄν διαφέρει ἡ ἀντίληψις τοῦ λαοῦ μας, ὡς πρὸς τὸ ἐν λόγῳ ζήτημα:

Κατὰ μάννα καὶ πατέρα εἶναι γιὸς καὶ θυγατέρα

εἶναι ἐν προκειμένῳ ἢ ἐκ τῆς πείρας γνώμη του.

Τὰ τέκνα ἔχουσι πάντοτε ὑποχρεώσεις πρὸς τοὺς γενιήτορας αὐτῶν ὀφείλοντα σεβασμὸν καὶ τιμὴν πρὸς αὐτούς. Αἱ ὑποχρεώσεις αὗται αὐξάνουσι, ὅταν τὸ βάρος τῶν ἐτῶν καταστήσῃ τοὺς γονεῖς των ἀνικάνους πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν χροιοδῶν τῆς ζωῆς, ὅποτε οὗτοι καὶ μεγαλυτέραν τὴν ἀνάγκην τῶν τέκνων των αἰσθάνονται. «Ἐπονείδιστα» καὶ «κατη-

1. Ὅταν θὰ φερίσῃται ἡ σὰρξ σου καὶ τὸ σῶμά σου κατὰ τὸ ἑβραϊκόν.

σχυμένα» μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων θὰ εἶναι, κατὰ τὸν Ἰουδαῖον παρομιμαστὴν τὰ τέκνα, τὰ μὴ ἐκτιμῶντα τοὺς γονεῖς των καὶ ἀπωθοῦντα αὐτούς κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀνάγκης των.

Ὁ ἀτιμῶν πατέρα καὶ ἀποθούμενος μητέρα αὐτοῦ, κατασχυνθήσεται καὶ ἐπονείδιστα εἶσται (ΙΘ, 26).

Προσισότερον ρεαλιστικὴν ἀντίληψιν ἔχει ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡ λαϊκὴ μας σοφία. Τὰ ἀνωτέρω λεγόμενα περὶ τῆς δυναμείας τοῦ τραυματισμοῦ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα των, δὲν διόστανται, φρονεῖ, νὰ μὴ ἔχωσι καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἴσῃν καὶ ἐφαρμογὴν. Ἐπὶ τῆς βίαιος ἀκροβῆς ταύτης στηρίζεται ἡ χαρακτηριστικὴ ποιοτικὴ τῆς

μὴ κλοπῆς τὰ γονικά σου θὰ τὸ ἔρῃς ἀπ' τὰ παιδιὰ σου.

Ἡ ἀεργία καὶ ἡ ἀκηθρία εἶναι, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, αἱ πηγαὶ πάσης κακίας· ἀπεναντίας ἡ ἐργασία καὶ ἡ φιλοπονία εὐδαιμονίας καὶ πλοῦτου ἀνεκαθεν ἐθεωρήθησαν πηγαί.

Πενία ἀνδρα ταπεινοί! γέροντες δὲ ἀνδρείων κλουύψουσιν (Ι, 4). Ψυχὴ δὲ ἀεργοῦ πεινάσει (ΙΘ, 16)

διδάσκει τὸν ἀνθρώπον ἡ Ἰουδαϊκὴ σοφία.

Βοῖς δουλεῖα νὰ βοῆς δουλεῖο

διδάσκει καὶ ἡ σοφία τοῦ λαοῦ μας φρονούσα, ὅτι ἡ ἐργασία καὶ ἡ πενία εἶναι δύο πράγματα παντελῶς ἀσυμβίβαστα καὶ ἐχθρικά, ἀπομακρυνόμενου κατ' ἀνάγκην τοῦ δευτέρου ἀμέσως ὡς ἤθελε φανῆ ἡ πρὸς τὸ πρῶτον προτίμησις μας.

Ἐκαστος ἡ δουλεῖα στήν πόρτα καὶ ἐκνήχησε τὴν πτωχίαν.

λέγει χαρακτηριστικώτατα, ἐξάγουσα σιγρόνως, ἐκ τοῦ ἀψευδοῦς σχολείου τῆς πείρας καὶ τῆς ζωῆς, τὸ περὶ τοῦ τελικοῦ κατανητήματος τοῦ ἀεργοῦ νέου ἀναντίλεκτον συμπέρασμα:

ἀκαράτης νόος γέροντος διακονίαν.

Ἡ ἐργασία ἔχει μόνον αἴτιον καὶ οὐχὶ ἢ διὰ τὰ παρελθόντα ἐγκαύσεις καὶ ἢ ἐπίδοξες περιγμνηνῶν εὐγενείας καὶ ὑψηλῆς καταγωγῆς.

Κρεῖσσων ἀνὴρ ἐν αἰτιᾷ δουλεύων ἑαυτῷ, ἢ τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθεῖς καὶ προσδεόμενος ἄσπου (ΙΒ, 9).

Κρεῖσσων ἐργαζόμενος ἐν πᾶσιν, ἢ περιπατῶν καὶ δοξαζόμενος καὶ ἀπορῶν ἄσπου (Σειράχ, Ι, 27)

ἔλεγον οἱ Ἰουδαῖοι.

Ἄς μὲ λέγε Μπρονμπουλίν καὶ ἄς φορῶ ἀπὸ τῆς πείρας

λέγει καὶ τὸ σκωπτικὸν πνεῦμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, διὰ τοὺς προγονοπλήκτους καὶ ἀργοσχόλους τούτους τύπους, τοὺς ὀπίους μάλιστα καὶ θεωρεῖ ὑπερβαλλόντως ἐπικινδύνους: διὸ καὶ εἴχεται

ὁ θεός: νὰ σὲ φυλάξῃ ἀπὸ σκόλοιο διεφασμένου καὶ ἀπὸ ἄρχοντα ξεπεσμένου.

Ἐργασίαν δὲ παραγωγικὴν ἀπαιτεῖ ὁ Ἑβραῖος παρομιμαστὴς χαρακτηρισίζων ὡς «ἐνδεεῖς φρονῶν» τοὺς ἐπιδιώκοντας ἔργα μάταια καὶ ἁμιώζοντας οὕτω πρὸς

1. (Πτωχὸν κἀνεὶ τὸν ἀνθρώπον ἢ παλάμη ἢ νοθεῶν κατὰ τὸ ἑβραϊκόν)

τοὺς «ἀδειανούς καλογέρους» τῆς λαϊκῆς παροικίας, οἱ ὅποιοι «μύγαις ἐκοντάρονται»·

Ἄ ἔργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσεται αὐτοῦ
οἱ δὲ διώκοντες μάταια ἐνδεεῖς φρενῶν. (1Ρ. 11)

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες διὰ τὸν ματαιοπονιῶν τῶν «μαγερευῶν ἄνεμο», καὶ

ὅπου ἀνέμου μαγερευοῦν,
καπνὸν θέλει γεμιαίνει.

κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ λαοῦ μας.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

A. I. ΦΥΤΡΑΚΗΣ

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναθεώρησης τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἴαν ἐνδιαφέρον εἶνε νὰ μάθωμεν τί περὶ θρησκείας καὶ Ἐκκλησίας ὀρίζουσι τὰ Συντάγματα τῶν ξένων Κρατῶν.

Τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Δανικοῦ Συντάγματος θεσπίζει ὅτι ἡ Εὐαγγελικὴ Λουθηρανὴ Ἐκκλησία εἶνε ἡ ἐθνικὴ Δανικὴ Ἐκκλησία καὶ συντηρεῖται ὑπὸ τοῦ Κράτους. Ὁμοίως ὁ Δανικὸς Νόμος περὶ συνταγματικοῦ καθεστῶτος τῆς Ἰσλανδίας θεσπίζει εἰς ἄρθρον 45, ὅτι ἡ Λουθηρανὴ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία εἶνε ἡ ἐθνικὴ Ἰσλανδικὴ Ἐκκλησία καὶ ὡς τοιαύτη συντηρεῖται καὶ προστατεύεται ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Εἰς τὴν Σουηδίας θεσπίζεται ὡς ἐθνικὴ Ἐκκλησία ἡ Εὐαγγελικὴ Λουθηρανὴ, ὡς τὰ κατ' αὐτὴν καθωρίσθησαν ὑπὸ τῆς Ὁμολογίας τῆς Augsburg καὶ ὑπὸ τῆς Συνόδου τῆς Οὐψάλης τοῦ 1593, καὶ ἡ συντήρησις τῆς βαρύνει τὸ Κράτος. Ὅλοι δὲ οἱ καθηγηταὶ οἰοῦντι ποτε κλάδου καὶ τῶν ὥραιων τεχνῶν καὶ τῆς Ἱατρικῆς καὶ τῶν οἰωνδήποτε τεχνικῶν Σχολῶν καὶ πρακτικῶν ἐπιστημῶν ἐφαρμογῶν πρέπει νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν ἐθνικὴν Ἐκκλησίαν. Ὡσαύτως καὶ οἱ δικασταί. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 2, χωρὶς τὴν συναίνεσιν τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Συνόδου δὲν δύνανται νὰ θεσπισθῇ, τροποποιηθῇ ἢ καταργηθῇ κανεῖς ἐκκλησιαστικὸς νόμος. Κατὰ τὸ ἄρθρον 88 αἱ ἐρμηνεῖαι τῆς Γενικῆς Ἐκκλ. Συνόδου εἰς τοὺς ἐκκλ. Νόμους εἶνε ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὰ Δικαστήρια· ἐρμηνεῖαι δὲ τοῦ Ἀρείου Πάγου, τυχὸν δοθεῖσαι εἰς προστυχοῦσαν ἀνάγκην ἐν χρόνῳ, καὶ ὅν δὲν εἰσγάγεται ἡ Γεν. Ἐκκλησιαστικὴ Σύνοδος, ἐκμηδενίζονται ὑπὸ ἐναντίας ἐρμηνείας τῆς Συνόδου ταύτης συνελευθούσης, καὶ τὰ Δικαστήρια ὀφείλουσι καὶ εἰς τὴν περίπτωση ταύτην ν' ἀκολουθοῦν τῆς Ἐκκλ. Συνόδου τὴν ἐρμηνείαν, καὶ ἄχι τὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Καὶ ἐν Νορβηγίᾳ τὸ Κράτος συντηρεῖ τὴν Εὐαγγελικὴν Λουθηρανὴν Ἐκκλησίαν, ἀνακηρυσσομένην ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Νορβηγικοῦ Συντάγματος εἰς ἐπίσημον Ἐκκλησίαν τοῦ Κράτους.

Εἰς τὴν Πενσυλβανίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ Συντάγματος ὁ λαὸς τὸ θεσπίζει πλήρως ἐγγνωμοσύνης πρὸς τὸν παντοδύναμον Θεὸν καὶ ἐπικαλούμενος ταπεινῶς τὴν θεῖαν βοήθειαν. Εἰς δὲ τὸ ἄρθρον 4 ὀρίζεται ὅτι, διὰ νὰ διορισθῇ τις εἰς θέσιν τακτικὴν ἢ ἐπίτιμον καὶ

διὰ νὰ μισθοδοτηθῇ ὑπὸ τοῦ Κράτους, πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς μέλλουσαν ζωὴν καὶ κοίσιν βραβεύσεως ἢ τιμοφίας.

Οἱ Πολωνοὶ ἐπέβρισαν τὸ Συντάγμα τῶν τῷ 1918 με ἀναθεώρησιν τῷ 1926 ἐν ὀνόματι τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ καὶ εὐχαριστοῦντες τὴν θεῖαν Πρόνοιαν, ἡ ὁποία ἀπέδωκεν εἰς τὸ Πολωνικὸν ἔθνος τὴν ἐλευθερίαν τοῦ μετὰ δουλείαν ἐνὸς καὶ ἡμίσεως αἰῶνος.

Τὸ Σαξονικὸν Συντάγμα διὰ τοῦ ἄρθρου 60 ἐπροστάτευσεν πᾶσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν παρουσίαν καὶ ἀπηγόρευσε εἰς τὸ Κράτος πᾶσαν δημοτικὴν ἐνέργειαν τῆς παρουσίας ταύτης ἢ προσδιορισμὸν χρήσεως διαφορικῆς, ἄνευ συναίνεσεως τῆς ἐνδιαφερομένης Ἐκκλησίας ἢ τοῦ ἐνδιαφερομένου αὐτόνομου ἐκκλησιαστικοῦ ἰδρύματος.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς γνωστόν, δὲν ὑπάρχει γραπτὸν Συντάγμα. Κατὰ τοὺς νόμους δὲ ἡ Ἀγγλικὴ ἐπίσημος Ἐκκλησία εἶνε ἀπολύτως κυρία πάσης τῆς παρουσίας τῆς, ἡ ὁποία διοικεῖται ὑπὸ τῆς ἱεραρχίας τῆς, τὸ δὲ Κράτος συντρέχει μόνον τὴν ἱεραρχίαν δι' ἐμπεδίων κρατικῶν προσώπων εἰς τὴν πρακτικωτέραν καὶ συμφερωτέραν διοίκησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας. Προσέτι ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε θεσπισμένοι διάφοροι ὑποτροφίαι διὰ τὰς σπουδὰς τῶν υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων τῶν ἱερέων. Ἀπὸ αἰῶνων δέ, μέχρι καὶ σήμερον, οἱ Ἀγγλικανοὶ Ἐπίσκοποι παρακάθηνται εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων.

Τὸ ὅμοιον ἐγένετο καὶ ἐν Οὐγγαρίᾳ, ὅπου πρὸ τῶν μεταπολεμικῶν ἐδαφικῶν ἀπωλειῶν τῆς, αὐτοδικαίως κατεῖχον γεροῦσιαστικὰς ἑδρας οἱ κορυφαῖοι ἀντιπρόσωποι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν. Ὡσαύτως εἰς τὸ ἠνωμένον αὐτόνομον Κράτος τῆς Κροατίας-Σλαβονίας-Δαλματίας.

Διὰ τὰς ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς παραλαμβάνομεν τὰ ἐξῆς ἀπὸ τὴν συγγραφὴν τοῦ Felix Klein τὴν ἐπὶ τὸν τίτλον «La Séparation aux Etats-Unis». Ὁ λαὸς τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν διεδήλωσεν ἀπὸ τῆς πρώτης συγκυρίας τῆς ὑπάρξεώς του τὴν συναίσθησιν τῶν πρὸς τὸν Θεὸν καθηκόντων του. Ἐν τῇ Διακηρύξει τῆς Ἀνεξαρτησίας του, τὴν 4 Ἰουλίου 1776, ἐπικαλεῖται τὸν ὑψίστον Κριτὴν τῆς Οἰκουμένης μάρτυρα τῆς εὐθύτητος τῶν σκοπῶν του καὶ θέτει ἑαυτὸν μετ' ἐμπιστοσύνης ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς θείας Προνοίας. Σχεδὸν ὅλα τὰ Συντάγματα τῶν ἐπὶ μέρος Πολιτειῶν ἀρχίζουν μετ' ἀπόδοσιν σεβασμοῦ πρὸς τὴν θεότητα. Ἰδοῦ, παραδείγματα χάριν, ἡ ἀρχὴ τοῦ Συντάγματος τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, ψηφισθέντος εἰς τὸ Ὀλλμπαν τὴν 10 Νοεμβρίου 1821: «Ἐμπλεοὶ ἐγγνωμοσύνης πρὸς τὴν θεῖαν ἀγιότητα, ἡ ὁποία μᾶς ἐπέταξε νὰ ἐκλέξωμεν τὸ εἶδος τῆς κυβερνήσεώς μας, ἡμεῖς, ὁ λαὸς τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐθεσπίσαμεν τὸ παρὸν Συντάγμα».

Ἰδοῦ δὲ καὶ αἱ πρώται λέξεις ἐνὸς Ἀμερικανικοῦ Πολιτικοῦ Συντάγματος, θεσπισθέντος εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς Συμπολιτείας τῷ 1874: «Ἡμεῖς, ὁ λαὸς τῆς Καλλιφορνίας, ἐγγνώμονες διὰ τὴν ἐλευθερίαν μας πρὸς τὸν παντοδύναμον Θεόν, θέλομεν νὰ ἀσφαλί-

σωμενκαί νά συνεχίσωμεν τὰ ἐξ αὐτοῦ εὐεργετήματα».

Παραθέτομεν καί τὸν πρόλογον τοῦ πολιτικοῦ Συντάγματος τοῦ ἐν Ἑλβετία Καντονίου Υἱρί ψηφισθέντος τῷ 1888: «Ἐν ὀνόματι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, ὁ λαὸς τοῦ Καντονίου Υἱρί θεσπίζει τὸ ἀκόλουθον Καντονικὸν Σύνταγμα δυμάμει τοῦ δικαίου τῆς ἐλευθερίας του αὐτοδιαθέσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει παρά τῶν προγόνων του ἀπὸ πέντε καὶ πλέον ἑκατονταετηρίδων».

Εὐτυχεῖς οἱ λαοί, οἱ ὁποῖοι διὰ μέσου τῶν αἰώνων, διατηροῦν ἀμείωτον τὴν προγονικὴν των εὐσέβειαν, μὲ τὴν πεποιθῆσιν ὅτι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις καὶ εὐλάβεια εἶνε καθῆκον αἰώνιον, τὸ ὁποῖον καμμία ἐπιστήμη καὶ καμμία ἐλευθερία καὶ κανεὶς πολιτισμὸς δὲν ἠμπορεῖ νά καταργήσῃ, μηδὲ νά ἀμφισβητήσῃ, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ἡ ἐπιστήμη αὐτὴ καὶ ἡ ἐλευθερία καὶ ὁ πολιτισμὸς ἔχουν παραφρονήσῃ.

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΓΑΛΑΝΟΣ

(Ἐκ τοῦ «*Αμβωνος*» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἄ Ὀθησκευτικὸς παράγων.

Τὸ «*Δελτίον Ὁμοσπονδίας λειτουργῶν μέσης ἐκπαίδευσως*» ἐν κυρίῳ ἀρθρῶ τον προβαίνει εἰς τὴν διατύπωσιν συμπερασμάτων ἐκ τοῦ σάλου τῆς τελευταίας ἐθνικῆς περιπετειάς, διαπιστοῖ ὅτι μεταπολεμικῶς δὲν συνέβη παρ' ἡμῖν ὅ,τι ἐπῆλθεν εἰς ὄλους σχεδὸν τοὺς εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς. Ἐνῶ δὴλα δὴ μετὰ τὸν κλονισμὸν τῶν παραδεδεγμένων ἀξιών ἡ παρατηρηθεῖσα εἰς τοὺς λαοὺς ἐπαναστατικὴ κλίσις, ἐμφανισθεῖσα μὲ ἑπερατομικὸν χαρακτῆρα, ἤγαγεν εἰς τὴν δημιουργίαν νέων κοινωνικῶν καὶ κρατικῶν μορφῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς κοινωνικῆς ἰσοροπίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἡ ἰδικὴ μας κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ζωὴ διαπνέεται κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ προσωπικῶν ἐλατηρίων καὶ προσωπικῶν ἐπιδιώξεων, τὴν θεωρείαν δὲ τοῦ κακοῦ τῆς ὑπερτροφικῆς ἀτομικότητος τοῦ Ἑλληνοσ δύνανται, κατὰ τὸ «*Δελτίον*», νὰ ἐπιτύχῃ μόνον ἡ οἰκονομία καὶ τὸ σχολεῖον, διὰ τῆς σφαιρικότησεως ἰσχυρῶν καὶ ἠθικῶν χαρακτῆρων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ οἰκονομία στερεῖται ἀτυχῶς τῶν ἐφοδίων ἐκείνων, ἅτινα ἀπαιτοῦνται πρὸς ὀρθὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν τέκνων, μένει εἰς μόνον παράγων, τὸ σχολεῖον, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὄλα τὰ πεπολιτισμένα κράτη ἐστρεφσαν, μετὰ τὸν πόλεμον ἰδίᾳ, πρὸς αὐτὸ κυρίως τὴν προσοχὴν καὶ τὰς ἐλπίδας των. Πράγματι, τοῦ σχολείου ἡ κολοσιαία καὶ θεμελιώδης σημασία διὰ τὴν δημιουργίαν χαρακτῆρων, καὶ ἰδιαιτάτα, διὰ τὴν καδάμασιν τοῦ ἀκράτου ἀτομισμοῦ τοῦ Ἑλληνοσ, εἶνε ἀναντιρροητος, ἐπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ ἐμπνέεται ἐπὸ τοῦ ὀθησκευτικοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος, τοῦ ἰσχυροτέρου παράγοντος πρὸς δημιουργίαν χαρακτῆρων ζῶντων πρὸς τὸν ἐρωκεντισμὸν καὶ τὴν ἀτομοκρατίαν. Λιὰ τοῦτο ἡ πολιτεία οὐδεὶς νὰ ἐνισχύσῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν ὀθησκευτικῶν εἰς τὰ σχολεῖα οὐ μόνον ἀξέγνωσα τὰς ὥρας τῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπεκτείνουσα αὐτὴν καὶ εἰς ὅσα σχολεῖα εἶνε ὄλως

ἄγνωστος, διότι ἑλληνοπαιδες καὶ—ἐπὶ τέλους—ἀνθρώποι εἶνε καὶ οἱ εἰς αὐτὰ τὰ σχολεῖα φοιτῶντες.

Τὸ χειρότερον.

Συμβαίνει ὅμως καὶ τι ἄλλο χειρότερον: Οὐ μόνον δὴλα δὴ οὐχὶ ἀριτία γίνεται ἡ διδασκαλία τῶν ὀθησκευτικῶν μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀτελοῦς γινουμένη καταστρέφεται ἐπ' αὐτοῦ τοῦτον τοῦ σχολείου δι' ἀντιθέτων διδασκαλιῶν. Τὸ κράτος ἐπέκρινε βιβλία φυσιογνωσίας καὶ ἀνθρωπογνωσίας περιέχοντα τερατώδη ἐπιστημονικὰ ψεύδη, τὰ ὁποῖα οὐ μόνον εἶνε ἀσυμβίβαστα καὶ ἀντίθετα πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀληθειαν, ἀλλὰ καὶ ὀλέθρια δι' αὐτὸν τὸν ἀνθρωπισμὸν τῶν μελλόντων πολιτῶν, ἐμποτιζομένων τὰς ἔλιστικὰς δοξασίας ἀπ' αὐτῶν τῶν θρασίων. Ἄν εἶνε ἀληθὴς ἡ διαβεβαίωσις αὐτῶν τοῦτων τῶν συγγραφέων τῶν ἐν λόγῳ βιβλίων, ὅτι αἱ πρὸς τοιαύτας συγγραφὰς δόξηαι ἐδόθησαν ἐπ' αὐτῶν τῶν προῖσταμένων τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως ἐπιρροειῶν, οὐδὲ τὸ σχολεῖον, ὡς ἔχει, δύναται νὰ γείνη δεκτὸν ὡς χαλκεῖον χαρακτῆρων. Πάν τοῦναντίον.

*

Ἡ πρό τιςος ἐπίσκεψις τῶν ἀγγλων ἐπισήμων εἰς Μόσχαν ἐνεφάνισε μίαν εἰρωνεῖαν ἐκ τῶν πολλῶν, ὅσαι ἐσημειώθησαν μετὰ τὸν πόλεμον. «Ἡ εἰρωνεῖα—γράφουν οἱ «*Ἐκκλ. Τάμις*»—ἐγράφη ἀφθόνοσ εἰς τὴν ιστορίαν τῆς μεταπολεμικῆς Εὐρώπης. Οὐδὲν ὅμως ἐσημειώθη κατὰ τὰ τερατώδη ταῦτα ἔτη εἰρωνικώτερον τοῦ πολυανθρωποτάτου εἰς ὀρθίαν στάσιν ἀκούσματος τοῦ ἀγγλικῆ ἔθνικου ἴμου «Ὁ Θεὸς σώξοι τὸν βασιλέα» ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Μελοδοράματος τῆς Μόσχας, κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἐπίσημον δεξιῶσιν τῶν ἀγγλων ὑπουργῶν. Ὁ Λιτβίνωφ εἶνε ἀνθρώπος «σαρδωνικῆς διαθέσεως», καὶ θὰ ὄφειλε νὰ καγχάσῃ ἰσάμενος παρὰ τὸ πλεῖρον τοῦ κ. Εδεν ἐν τῷ ποτε αὐτοκρατορικῷ θεωρεῖῳ. Οἱ βρεττανοὶ κομμουνισταὶ θὰ ἐστενεχωρήθησαν ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου, διότι τὰ σκάμματα διὰ τὴν βασιλικὴν οἰκονομίαν ἀποτελοῦν μέρος τοῦ προγράμματος των. Αἱ διεθνεῖς περιπλοκαὶ ἄγουν, πράγματι, εἰς παραδόξους φιλίας, δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι πολλοὶ βρεττανοὶ χριστιανοὶ εὐδοκῶνται ἐν οἷα ἀμχανία καὶ οἱ βρεττανοὶ κομμουνισταὶ ἐπὶ τῇ ἐγκαρδιότητι τοῦ Κρεμλίνου. Φιλία μετὰ τῶν κυβερνῶντων τὴν Ρωσίαν ἀθεῶν διακτῶν εἶνε ἀποκρουστικὴ. Ἄλλὰ δὲν δύναται τις νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ μεταξὺ Ρωσίας καὶ Μ. Βρετανίας συνεννόησις εἶνε οὐσώδης διὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν εἰρήνην. Ἡ εἰρήνη δὲ ἐπιμόνωσ ἀπειλεῖται. Κατ' ἀκολουθίαν,—συμπεραίνομεν ἡμεῖς ἐκ τῶν συλλογισμῶν τούτων—βέλτιστον τὸ μὴ χεῖρον...

*

Τὸ λονδίνειον καθολικὸν «*Tablet*» σχολιάζον τὴν ἡν καὶ ἡ «*Ἐκκλησία*» ἀνέγραψεν εἰδήσιν περὶ τῆς ὀμιλίας τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐν Λονδίῳ ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ἀρχιμ. Ἰακώβου Β βίου περὶ τῆς σημερινῆς ἐν Τουρκίᾳ θέσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπιλέγει: «Εὐτυχὸς δὲν ἀκούομεν ἐν Τουρκίᾳ ὀμότητας κατὰ τοῦ κλήρου καὶ τῶν χριστιανῶν ὁποῖας διαπράττουσιν ἐν Μείκῳ πάντως ὅμως ἀσκειται καὶ ἐκεῖ διωγμὸς κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ θὰ ἀπαγορεύσουσιν τὴν χρῆσιν τοῦ ὀρασου ἔξω τῶν τοίχων τῶν γῶν. Λαμβανόμενον δ' ἐπ' ὀμν τῶν φόνων τῶν χριστιανῶν ἐν Μείκῳ καὶ Ρωσίᾳ, τῶν φυλακισσῶν τῶν ἱερῶν καὶ τῶν παστῶρων ἐν Γερμανίᾳ, τῆς πυρπολήσεως τῶν ναῶν καὶ τῶν μοναστηρίων ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ τῆς ὑπὸ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιδοκιμασίας τῆς ἐρουθρᾶς ἀθεῖας τῆς Ἀστυρίας, ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι ἀσφαλὸς ὁ Χριστιανισμὸς ἀντιμετωπίζει τὸ γεγονός τῆς ὀλονέν προοῖούσης ἀξέσησεσ τῆς ἀντιχριστιανικῆς δοξασεως.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐχορήγησε τῇ αἰτίῳ των ἀδειαν ἀπυθίας δι' Ἀθήνας πενθήμερον μὲν εἰς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Καρυστίας καὶ Ζακύνθου, δεκαπενθήμερον δὲ εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κεφαλληνίας, δεκαήμερον εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ζιχνῶν καὶ μηνιαίαν εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἐδέσσης.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὴν εἰς προεφύτερον προχρησίου τοῦ Ἀνδρέου Δουκοπουλοῦ, ὡς ἐφημερίου τοῦ ἱ. ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολαοῦ τοῦ ἁγίου Πειθακῶν.

—Τὸ Ὑπουργεῖον Θερησκευμάτων καὶ Παιδείας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διὰ Δ. ἢ Ἱ. Μονῆ «Μπουρας» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, ἀποσπασμένη τῆς ἱ. μονῆς τοῦ ἁγίου Προδρόμου, μεθ' ἧς τυγχάνει συγχωνευμένη, συγχωνεύεται μετὰ τῆς ἱ. μονῆς Ἀμπελικίων.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνιστᾷ τὸ ὑποβλήθην αὐτῇ σύγγραμμα τοῦ ἱερέως Ἰωάννου Μικρούλη «Χρονολογικὴ Ἀκτὴ τῆς Πιλαῶς Διαθήκης».

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος μετὰ προτασίν τοῦ Σεβ. Μητρολίτου Σιδηροκαστροῦ ἐπέτρεψε τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Κυριάκου Παυλίδου δια τὸ προσωφυγικὸν καὶ ξενόφωνον χωρίον Αὐθότονον.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πέλλας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅτι τὸν ἐφημέριον τῆς κοινοτικῆς Βυτινείκων Βροχίτης ἱερέα Δημητρίον Μπαλάσην ἐλαυον ἀπο τῆς ἐφημερικῆς αὐτοῦ θέσεως, ὡς ἐγκαταλιπὼντα αὐτὴν ἀδικαιολογητῶς ὑπὲρ τὸν μῆνα.

—Τὸ Ὑπουργεῖον Θερησκευμάτων καὶ Παιδείας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διὰ πράξεως αὐτοῦ καθορίσθησαν οργάνικαί θέσεις τοῦ ἱερατείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Παροναξίας α) τοῦ γραμματέως καὶ β) τοῦ κλητῆρος, ἑποῦς ἐκονοιοποιήσεν αὐτῇ ἐγγράφον τοῦ πρὸς τὸν ἱεροδικόνον Λεωνίδαν Μικρασιανοπούλου, δι' οὗ γνωρίζεται αὐτῷ, ὅτι διὰ Διαταγμάτων δωροδοχῆ ἱεροκλήρος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου. Δι' ἐπέφρου δε ἐγγράφου πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον γνωρίζει ὅτι διὰ Διαταγμάτων Ἱεροῦ ναοῦ τῆς Υ. Θ. Βαγγελιστρίας καὶ Ἁγίων Ἀποστόλων, ἀποσπασθέντες τῶν μεθ' ἧς ἐτύχχανον συγχωνευμένων ἱερῶν τῶν τῆς Υ.Θ. Μικριδωμοσύνης καὶ Υ.Θ. Οσημηρίας, συγχωνεύονται τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν καθολικὸν ναὸν τῆς πόλεως Ζακύνθου.

—Ὁ Σεβ. Κίτρος ἀγγέλλει τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὴν εἰς προεφύτερον προχρησίου τοῦ ἱεροδικόνου Κωνσταντίνου Παλιλέα, ὡς ἐφημέριον τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Αναλήψεως Καρυστίας.

—Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν δι' ἐπὶ τῆς Πανακῆς τῆς νῆφ τοῦ ἁγίου Νικολαοῦ ἐκτελέσθη χειροτονία τῶν τῶν Μητροπολίτου Παροναξίας Χερσοφειῶν ἀπο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀγίας Ἐλεάνης, Κεφαλῆς, Καρυστίας, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, ἐν μερῷ ἀφουρλιακῶς πληρώσαντος τὸν ναὸν ἐκκλησιαστικῶν. Ὁ Σεβ. Ἀγίας προσηφώνησε τὸν νε. χειροτονητῶν, ὅτις ἀπήντησαν, ὀμιλήσας καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Βαγγελίου. Τὴν χειροτονίαν παρηκόσμησαν ὁ Ἐπίσκοπος τῶν Θερησκευμάτων καὶ Παιδείας καὶ ἱερεὶς ἐπισήμος, οἵτινες μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιαστικοῦ ἡμπεδύσαν τὴν δεξιάν τοῦ νεοῦ Μητροπολίτου.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Τριτῆς ὤριον Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Φθιώδος Κοζάνης καὶ Δραμιτῆς, ἧς καὶ προφορικῶς ἦν παρουσία εἰς τὴν Κυβερνήσειν τὸ ὑμφωνοῦν καὶ ἐπιβαρῆς τῆς μελετωμένης συγχωνεύσεως τῶν οἰκονομικῶν οργάνων τῆς Ἐκκλησίας, ἀοικήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ Ταμείου συντάξεως καὶ ἀποδοχῶν τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν διεσκέφθη καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς αἰλουμένης παρὰ τοῦ Ὑπουργεῖου ἐκκαθάρσεως τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἱερῶν

Μητροπόλεων καὶ τῶν Ἑνοριακῶν Ἐπιτρόπων, ἀπεφάσισε δὲ νὰ προβῇ εἰς σχετικὰ διαβήματα παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος παρεκάλεσε τοὺς ὀρισθέντας Ἐξάρχους δι' ὀρισμένους Σεβ. Μητροπολίτας ὅπως ἐπιπλευσῶσι τὸ ἀνακριτικὸν τῶν ἔργων.

—Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἐν Φινλανδίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κ. Γερμανὸς ἐξήτησε τὴν γνώμην τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς ἐγγυίας χωρίων τινῶν τῆς οἰκίας Δεϊτανόργου, κατὰ τὴν παλαιὰν Σλαβωνικὴν μετάρησιν καὶ τῆς καταλλήλου ἀποδοσεως αὐτῶν εἰς τὴν Φινλανδικὴν γλῶσσαν, εὐκαιρένης, ὡς ἀνεγγραφίμεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῆς εἰς τὴν γλῶσσαν ταυτην νεως μεταφράσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Ἐν τῷ «Ἀπ. Βαρναβᾶ» δημοσιεύεται ἐκ συνοδικῆς ἀποφάσεως πράξις ἀρσεως τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ ἐν Κύπρῳ λογιτέχνου τοῦ ὕπο τὸ ψευδώνυμον Τεύκρος «Ἀνθίας ἐκδοτοῦ» βιβλίου ὑπο τὸν ἵτιον «Ἡ Δευτέρα Παρουσία», περιέχον ἀθεϊστικὰς ἀντιχριστιανικὰς καὶ ἀνιεκκλησιαστικὰς ἰδέας. Τῆς ἀρσεως τοῦ ἀφορισμοῦ προηγήθη λιβέλλος πιστεύει τοῦ ἀφορισθέντος, διὰ τοῦ οἴου ἐως δηλοῖ ὅτι παραδέχεται ὅτι τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον τοῦ ἀντιβάνει πρὸς τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, ὅτι τὸ ἀποκηρύττει ἀπο θεσκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἐποψέως, ὅτι ἀπαρνείται καὶ ἀποδοκιμαζει πάσας τὰς ἐν αὐτῷ ἀθεϊστικὰς καὶ ἀντιχριστιανικὰς ἰδέας, ὅτι μεταμέλειαι εὐκρινῶς διὰ τὸ διαπραχθέν σφάλμα, ὅτι ζητεῖ τὴν συγγνώμην τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν λύσιν τοῦ ἀφορισμοῦ καὶ ὅτι εἶνε καὶ θελεῖ νὰ παραμνη πιστὸν, γνήσιον καὶ εὐπειθεῖς μέλος τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

— Παρατηρηθέντος ὅτι ἐπ' ἐσχάτων ἐνέσκηψαν εἰς Κύπρον πολλοὶ ὁλοδοὶ τῆς αἰσεσεως τοῦ Χιλιασμοῦ, ὁ Σεβ. Τοκοτηρητῆς τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου Μητροπολίτης Πάφου κ. Λεωνίδος ἔδωκεν ἐγκύκλιον πρὸς τὸν κληρὸν τῆς νήσου, δι' ἧς ἐφοιτῶν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὸν ἐπικαιρότητα τοῦ ὀρθοδόξου ποιμίτου κινδύνου, τυχῆναι τὸ καθήκον τῶν ἱερῶν καὶ διακονητῶν ὅπως οἱ πιστοὶ μὴ δέχωνται εἰς ἐπικατωσίαν πρὸς τοὺς ψευδοδιδασκαλοὺς καὶ μὴ ἀναγιγνωσκῶσι τὰ ἐντυπὰ τῶν.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α — ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητροπολις Ἀγίας

Ἐχόντες ἐπ' ἡμῶν τὰ ἄρθρα 81-85 τοῦ ἀπὸ 25ης Μαΐου 1932 ἀναγνωριστῆς κώδικος ποινικοῦ νόμου περὶ ἀποδοχῶν ναοῦ καὶ ἐφημερίων τοῦ Γ.Α.Κ.Ε. τυχουσῶν ἑπισημῶν ἐκκαθάρσεως καὶ ἐξουχίας τὰ ἐπισημῶν κληρικῶν καὶ καταλάβου τὴν κατ' ὀργανικὴν ὕπαικο ἐκκλησιαστικῶν ἐφαρμογῶν τοῦ ἱεροῦ ἁγίου Γεωργίου Ἱεροτανῶν, ὁρίσθημεν δε πρὸς ἐπιβολὴν τῶν σχετικῶν αἰτήσεων τῶν ἐπισημῶν μετὰ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 83 τοῦ ὡς ἄνω ἀνω ἀνω νόμου ποινικοῦ ποινικοῦ κώδικος μέχρι τῆς 10ης Ἰουνίου 1935. Ἐν Ἀθήναις τῇ 10ῃ Μαΐου 1935. † Ὁ Ἀγίας Σπυρίδων.

Ἱ. Μητροπολις Μεσολοκασσινίας

Ἐχόντες ἐπ' ἡμῶν τὰ ἄρθρα 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5139 περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβου τὰς χρευσούσας ἐφημερικὰς θέσεις τῶν ἐπὶ τῆς ἐνοριακῶν ναῶν 1) ἁγίου Παντελεήμονος, — Μεσολογγίου, 2) Καμαρούλας — Ἀργινῶν, 3) Ἀσολαίου (Βερέσιση) Ἰσομηνῆς — Βαλτων, ὅπως ἐντος μῆνεος ἀπο τῆς δημοσιεύσεως ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά. Ἴνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυσιν τῶν ἀποκηρυσίων. Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 13 Μαΐου 1935. † Ὁ Αἰτωλο-Ἀκαρνανίος Ἱεροθέως.

Τύποις «Φοῖνικας», ὄδος Λεωνόπου 4, Ἀθήναι